

PELASTUSOPISTO

PSR

PALOSUOJELURAHASTO

NouHätä? Nuorten turvallisuuskoulutuksen vaikuttavuus

Tutkija Dan Sundblom
Pelastusopisto

30.5.2024

PELASTUSOPISTO.FI |

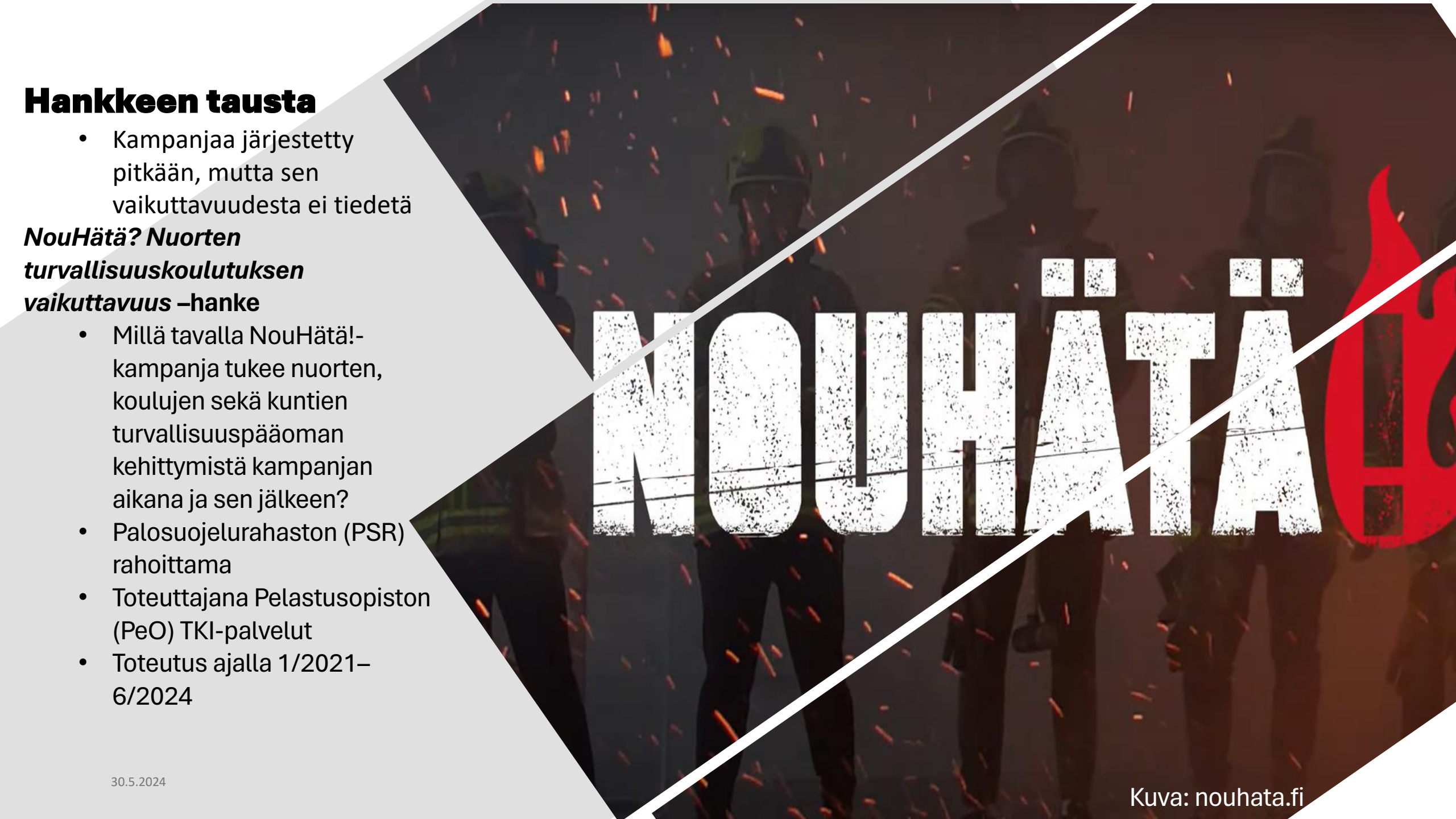
Kuva: NouHätä!-kampania (SPEK, Rinne)

Hankkeen tausta

- Kampanjaa järjestetty pitkään, mutta sen vaikuttavuudesta ei tiedetä

NouHätä? Nuorten turvallisuuskoulutuksen vaikuttavuus –hanke

- Millä tavalla NouHätä!-kampanja tukee nuorten, koulujen sekä kuntien turvallisuuspääoman kehittymistä kampanjan aikana ja sen jälkeen?
- Palosuojelurahaston (PSR) rahoittama
- Toteuttajana Pelastusopiston (PeO) TKI-palvelut
- Toteutus ajalla 1/2021–6/2024

NOUHÄTÄ

Toteuttajat ja yhteistyökumppanit

- Hankkeen tutkijat
- Hankkeen asiantuntijat
- Pelastusopiston Tutkimus-kehittäminen ja innovaatiopalvelut (TKI)
- Pelastusopiston Onnettomuuksien Ehkäisy -tiimin opettajat
- SPEK
- Palosuojelurahasto
- Ohjausryhmä

Sidosryhmät

- Koulut
- Kunnat
- Pelastuslaitokset
- Turvallisuustoimijat
- Hyvinvointialueet & päättäjät
- Nuoret & vanhemmat

30.5.2024

NOUHÄTÄ

Kuva: nouhata.fi

Työpaketit ja tuotokset

1) Vaikuttavuustutkimus

Nuorten turvallisuuspääoman mittaamiseen tarkoitettu kyselytutkimukseen perustuva malli, jota voidaan jatkossa hyödyntää laajemminkin turvallisuusosaamisen ja -pääoman kehittymisen seurannassa ja vaikuttavuuden arvioinnissa

2) NouHätä!-kampanjan rakenteellinen ja sisällöllinen kehittäminen

Kehittämissuunnitelma NouHätä!-kampanjan mahdolliseen rakenteelliseen ja sisällölliseen kehittämiseen

3) Onnettomuuksien ehkäisyn koulutuksen kehittäminen

Virtuaalinen, avoimesti käytössä oleva materiaali oppilaitosturvallisuuden ja nuorten turvallisuuskasvatuksen koulutuksessa hyödynnettäväksi
Kooste tutkimuksen tuloksista PeO:n sisäiseen käyttöön

Monimenetelmäinen lähestymistapa

- Avaininformanttihaastattelut (koulu, pelastustoimi, kunta)
- Nuorten haastattelut
- Pelastusopiston opiskelijoiden haastattelut
- Nuorten NouHätä!-finalistien haastattelut
- Pitkittäiskysely nuorille (3)
- Aluekilpailukysely nuorille
- Nuorten havainnointi NouHätä!-loppukilpailussa
- Työpajat

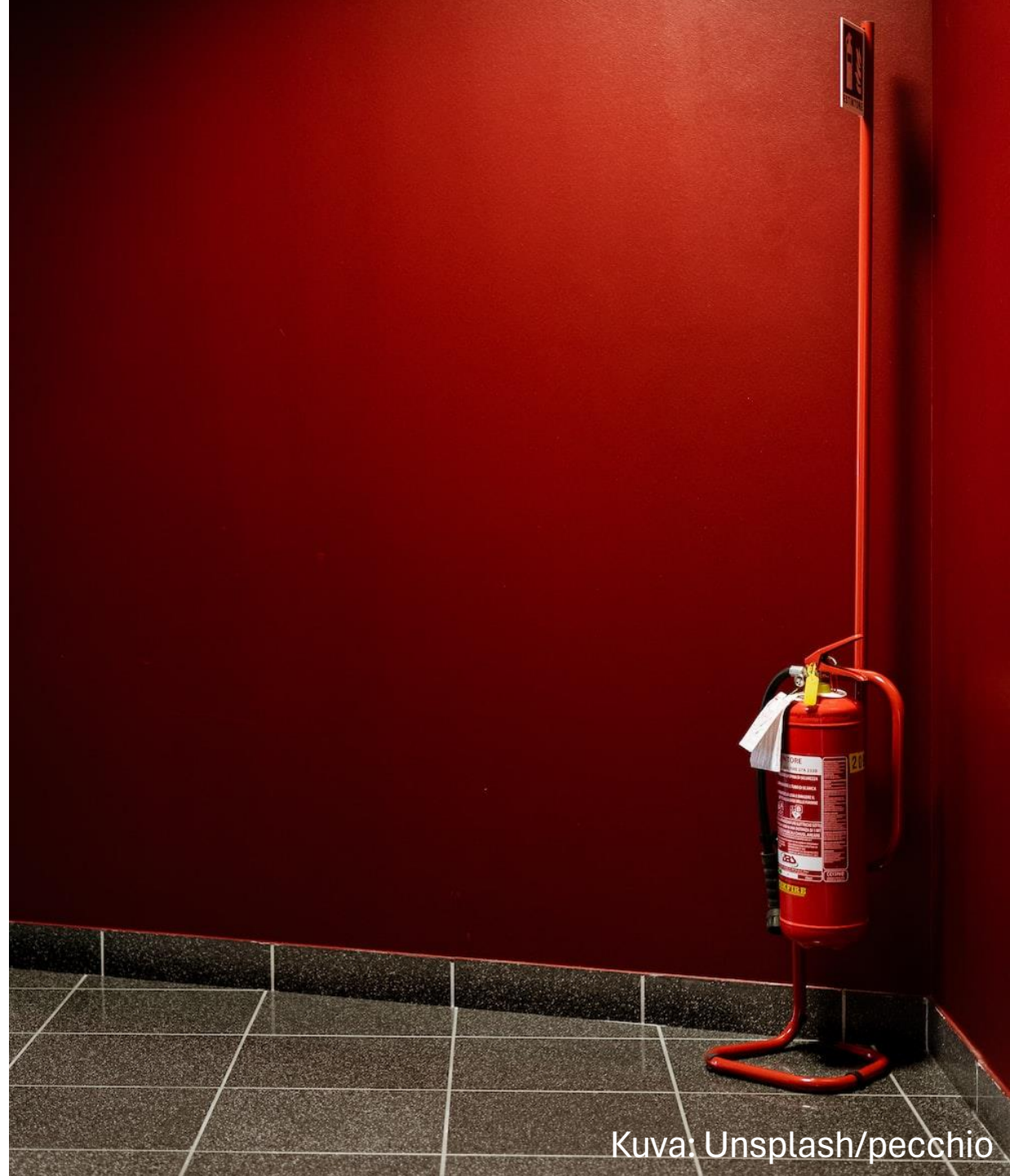

Keskeiset käsitteet

Vaikutavuudena tarkoitamme sitä, kuinka hyvin kampanja (interventio) saa aikaan sille asetettujen tavoitteiden mukaisia muutoksia erityisesti nuorten turvallisuuspääomassa kampanjan aikana ja sen jälkeen.

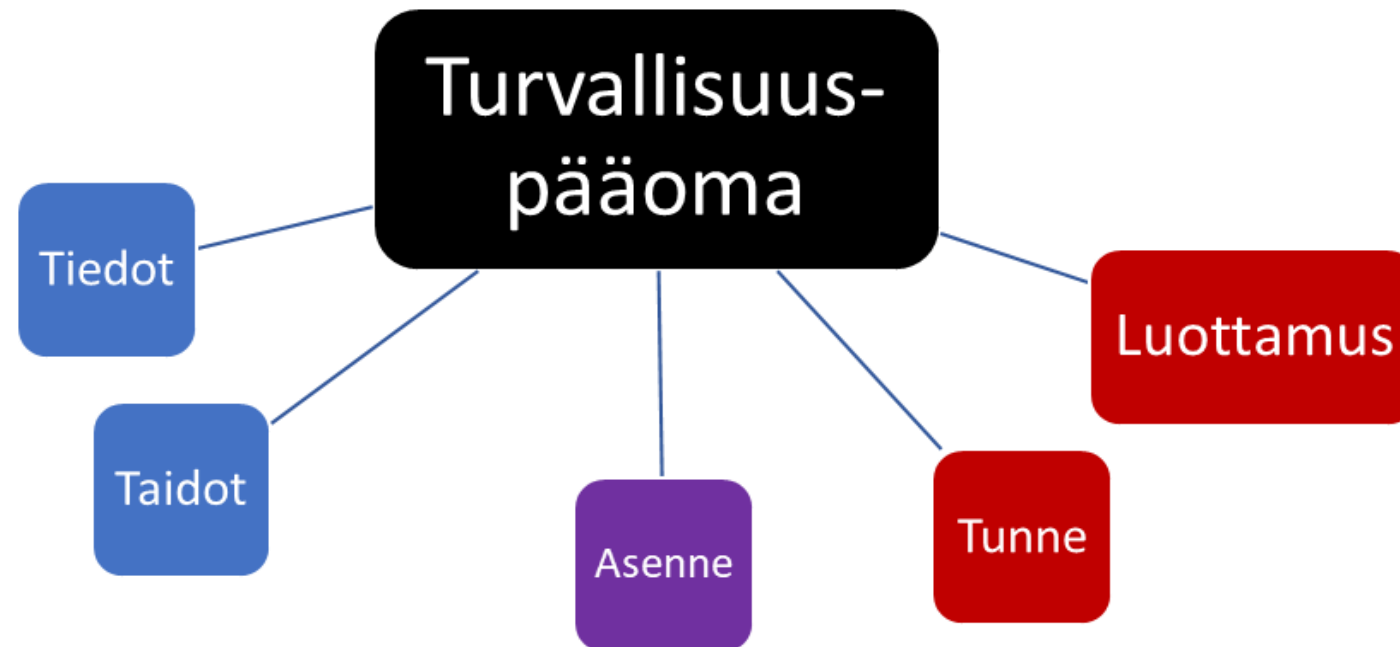
Turvallisuuspääoman muodostavat tiedot, taidot, asenteet, luottamus ja tunne.

- Käsitteellä pyrimme luomaan pohjaa monitieteiselle ymmärrykselle turvallisuudesta, joka on samanaikaisesti yksilö- ja yhteisökeskeinen.
- Pelastusalan ammattilaiset tärkeässä osassa turvallisuuspääoman kehittämisessä eri ryhmissä
- Yksilö aktiivisena turvallisuustoimijana

Sisäistetty ”osaaminen” - yhteydessä yhteiskuntaan

Tuloksia

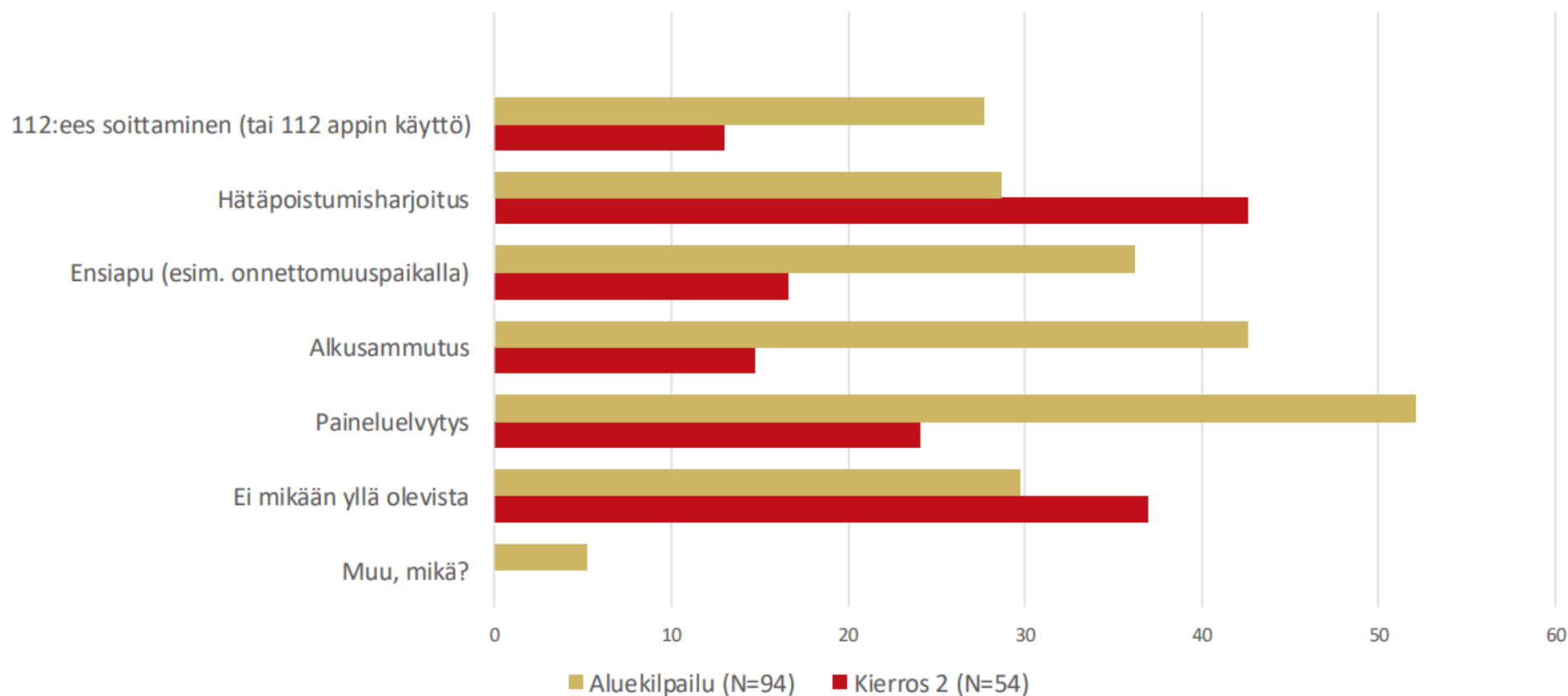

NouHätä!-kampanjan ilmenemismuodot – monet toteutustavat

1.	2.	3	4
Oppilaat saavat mahdollisuuden osallistua kilpailun digikarsintoihin.	Opettaja toteuttaa NouHätä!-tunnit käyttäen kampanjamateriaaleja.	Pelastusalan ammattilainen opettaa turvallisuusasioita tunnilla. Teoriaa ja/tai käytännön harjoitteita.	Vierailu pelastuslaitoksella 2-3 tuntia. Käytännön harjoitteita rasteilla ja teoriaa.

Esimerkit vuoden 2023 loppukilpailuihin osallistuneiden nuorten haastatteluista.

Pitkittäiskysely: Oletko NouHätä!-kampanjaan osallistumisen aikana tehnyt seuraavia:

Muu, mikä?

- Vesijohtojärjestelmä saastunut, mitä teet?
- Kylkiasento ja avaruuslakanaan kietominen

Turvallisuuspääoman mittaaminen pitkittäiskyselyn avulla

Nuoret vastasivat kyselyyn 3 kertaa, helmikuussa 2023, syyskuussa 2023 ja helmikuussa 2024. Kyselyyn vastattiin luokkahuoneissa. Kysely toteutettiin 6:lla koululla, joista 3 osallistui kampanjaan ja 3 eivät osallistuneet (kontrolliryhmä)

Turvallisuuspääomaan mittari koostuu viidestä osa-alueesta, eli taidot, tiedot, asenne, luottamus ja turvallisuudentunne. Osa-alueilla on yhtä suuret painoarvot (1/5) ja skaala on 0-5.

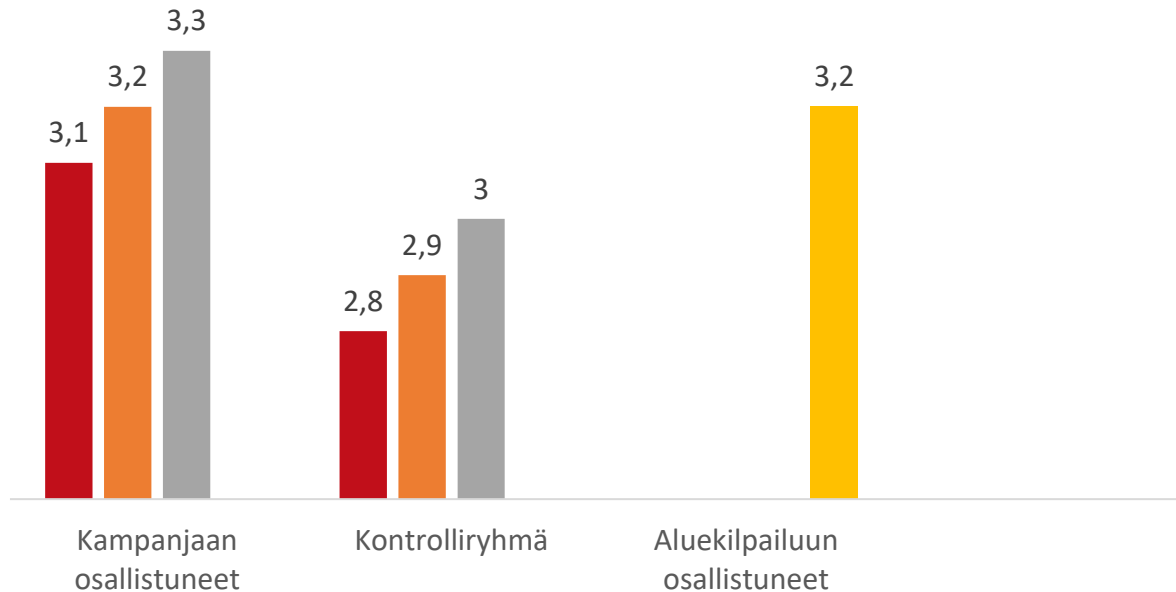
Nuorten kyselyvastaukset on yhdistetty ajallisesti, eli tuloksissa ovat ainoastaan ne nuoret jotka ovat vastanneet kaikkiin kolmeen kierrokseen.

Tietojen ja taitojen muutos pitkittäistutkimuksen aikana

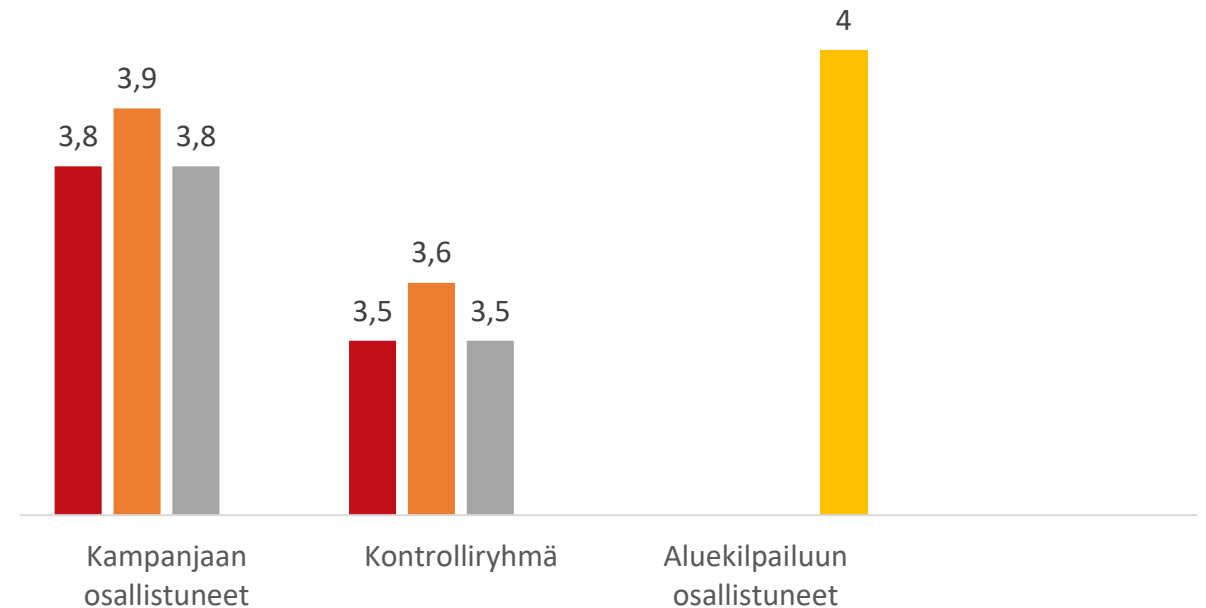
Tieto-osuus pitkittäiskyselystä (Skaala 0-5)

■ 1. kierros ■ 2. kierros ■ 3. kierros ■ Aluekilpailuun osallistuneet

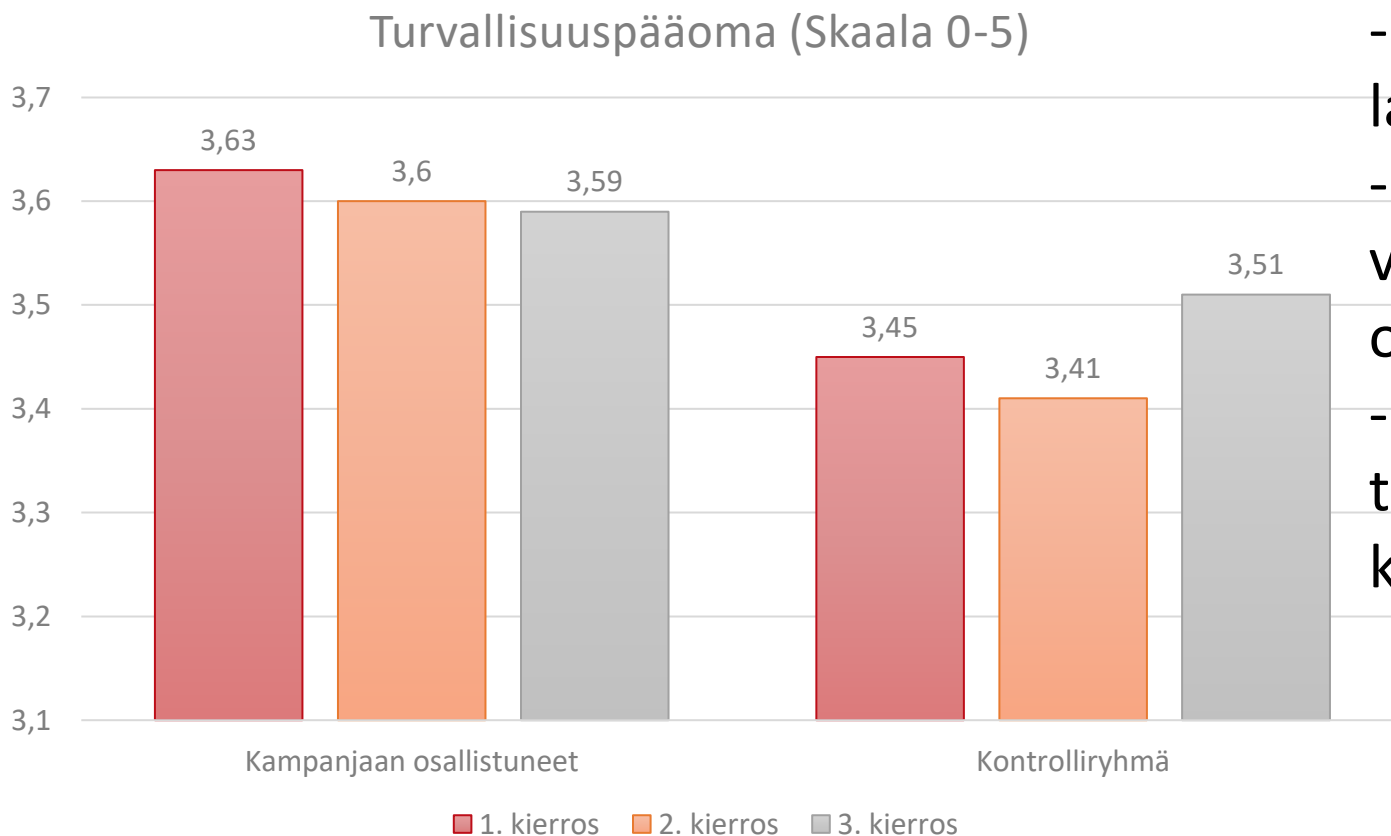
Taito-osuus pitkittäiskyselystä (Skaala 0-5)

■ 1. kierros ■ 2. kierros ■ 3. kierros ■ Aluekilpailuun osallistuneet

Tulipaloihin liittyvä tietämys ja taito on korkealla tasolla kampanjaan osallistuneiden keskuudessa.

Turvallisuuspääoman kehitys pitkittäistutkimuksen aikana

- Kampanjaan osallistuneilla lievää laskua mutta erot hyvin pieniä
- Kontrolliryhmä nousee hitusen viimeisellä kierroksella, mutta ei yllä osallistuneiden koulujen tasolle.
- Asenteet, luottamus ja turvallisuuden tunne selittää kehityksen puutetta.

Turvallisuuspääoma-mittaristo NouHätä!-kampanjan vaikuttavuuden arvioinnissa

- Osa-alueet kehittyvät eri tavoin, tieto ja taito nousevat, kun taas asenteet, turvallisuudentunne ja luottamus pysyvät samana tai jopa laskevat.
- Interventiolla vaikuttaa olevan rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa sosiaaliseen pääoman osa-alueisiin. Tähän on monta mahdollista selitystä

1) Tiedot ja taidot omaksutaan, ne jäävät ”selkärankaan” eivätkä enää ole muiden, ulkoisten vaikutteiden alaisia.

2) Tietoisuus vaaroista ja turvallisuudesta.

Nuorten käsitys ympäröivästä maailmasta monimutkaistuu iän ja kokemuksen karttuessa. Tämä ei välttämättä ole huono asia -> esimerkiksi se että luottaa vähemmän pelastustoimeen saattaa johtua siitä, että näkee oman vastuunsa turvallisuustoimijana. Samalla tavalla turvallisuudentunteen väheneminen voi johtua lisääntyneestä turvallisuustietoisuudesta.

Turvallisuuspääoma-mittaristo NouHätä!-kampanjan vaikuttavuuden arvioinnissa

3) Luottamuksen laskeva yleinen trendi.

Luottamus instituutioihin on viime vuosina ollut laskussa. Poliisiin ja puolustusvoimiin luotetaan edelleen, mutta luottamus koulutusjärjestelmään ja terveydenhuoltoon on madaltunut (Kansalaispulssi).

4) Intervention rajallisuus. Asenteet, turvallisuuden tunne sekä luottamus kehittyvät suhteessa ympäröivään maailmaan vuosien aikana. Näiden kehittyminen on kompleksista ja vaikuttaminen niihin vaatisi mahdollisesti pitkäaikaisempaa ja toisenlaista interventiota.

Suosituksia

- Kampanja voi jäädä toistuvaksi osaksi koulun toimintaa, mikäli se onnistutaan integroimaan osaksi kouluvuotta esimerkiksi vuosikellossa.
- Henkilösidonnaisuus on kampanjan pysyvyyden kannalta sekä sitä tukeva, että uhkaava tekijä.

Kouluissa jatkuvuutta voi tukea esimerkiksi erillinen turvallisuustiimi, jotta kampanjan toteuttaminen ei ole vain yhden henkilön vastuulla.

- On tärkeää pitää yllä kouluvierailuja ja järjestää tarvittavat resurssit, jotta turvallisuusopetusta voidaan tarjota pelastajien toimesta.

- Käytännön harjoittelu on tärkeää.

Paikallisten toimijoiden kartoittaminen käytännön opetuksen järjestämisessä on mahdollisuus, joka voi auttaa turvallisuusopetuksen (ja harjoitusten) järjestämisessä.

- Hyvinvointialueiden tulisi panostaa kampanjaan mahdollistamalla riittävät resurssit ja edellyttämällä tarkoituksenmukaista, laadukasta sekä pelastustoimen ja koulujen välisessä yhteistyössä toteutettua kampanjaa kouluilla.

PELASTUSOPISTO

Julkaisut:

- Sundblom, D., Rikkilä, S., Puustinen, A., Somerkoski, B. & Mäki-Opas, T. (2024). **Turvallisuuspääomakäsiteanalyysi**. *Tiede ja Ase*, Vol 2023 Nro 81.
- Rikkilä, S., Sundblom, D., Mäki-Opas, T., Somerkoski, B., Ahonen, T. & Puustinen, A. (2024). **Vaikuttaaks tää? Kampanjan vaikuttavuuden arvioinnin menetelmät pelastusalalla – tapaus NouHätä!** *Pelastus- ja turvallisuustutkimuksen vuosikirja 2024* (julkaisematon)
- **Tutkimusraportti** (2024, julkaisematon)

Projektipäällikkö, tutkija Dan Sundblom

Puh. 0295453431, Gsm 0504411796

dan.sundblom@pelastusopisto.fi

Puh. 0295 450 201, PL 1122 (käyntiosoite: Hulkontie 83), 70821 Kuopio

PELASTUSOPISTO.FI

